

Dr. IVO TRIPKOVIĆ

Split

Brodski dokumenti

Brodski dokumenti trgovačkog broda sadrže podatke o pravnom položaju, nekom tehničkom svojstvu ili propisanom stanju broda i njegove posade. Javni su i podlježu pregledu domaćih i stranih pomorsko-upravnih vlasti, kao i sopstvenih diplomatsko-konzularnih predstavništava u inostranstvu. Pošto brod ne može dobiti pravo nesmetane posjede određene brodske dokumente države pro ne plovidbe u domaćem i međunarodnom saobraćaju ako pišu koje isprave brod mora da ima i koje knjige da vodi. Još u prvoj polovini XIX v., kad su na otvorenom moru ratni brodovi vršili kontrolnu službu međunarodnog pomorskog saobraćaja, mogao je trgovački brod, zatečen bez brodskih dokumenata biti kažnjen za djelo gusarenja, u XX v. takav čin se kažnjava kao prekršaj prema zakonodavstvu zemlje kojoj brod pripada. Posebnu važnost imaju brodski dokumenti za vrijeme rata, kada se na njih prijenjuju posebni propisi međunarodnog javnog prava o odnosima na moru. Propisani brodski dokumenti izdaju se brodovima na određenim obrascima. Kada se brod briše iz Upisnika brodova brodski dokumenti se predaju organu luke kod koje je brod bio upisan; isti je postupak i sa brodskim dokumentima čija je valjanost prestala

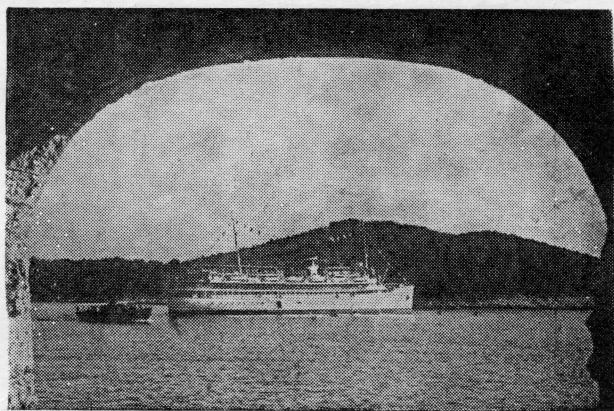
Osnovni brodski dokumenti koje moraju nositi brodovi trgovačke mornarice SFRJ propisani su Zakonom o ispravama i knjigama pomorskih brodova i plovila unutrašnje plovidbe iz 1964. g. i izmjene ovog propisa iz 1960. g., te Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja brodskih isprava i knjiga pomorskih brodova i plovila unutrašnje plovidbe iz 1965. godine. Brodske isprave i knjige moraju se nalaziti na brodu, odnosno, plovilu. Ovi dokumenti moraju se pokazati na zahtjev lučkih organa kao i jugoslavenskih diplomatskih predstavništava u inostranstvu. Brodske isprave stranih brodova priznaju se pod uvjetom reciprociteta.

Brodski dokumenti za trgovačke brodove uglavnom su isti u svim mornaricama i dijele se na isprave i knjige. U prve spadaju: Upisni list (eng. Certificate of Registry), koji predstavlja najvažniju brodsku ispravu kojom se dokazuje državna pripadnost i vlasništvo broda. Izdaje ga organ koji je izvršio upis broda. Njime brod stiče pravo i dužnost da vije zastavu trgovačke mornarice ili brodarstva unutrašnje plovidbe. Prema Zakonu o ispravama i knjigama pomorskih brodova i plovila unutrašnje plovidbe iz 1964. g., odnosno, prema zakonu o upisu pomorskih brodova i čamaca upisni list mora imati svaki brod sa palubom od 10 BRT i više. Čamcima se izdaje umjesto upisnog lista — list očevidnosti. Privremeni plovidbeni list izdaje se brodu nabavljenom u inostranstvu koji plovi u Jugoslaviju, a još nema upisni list, kao i brodu koji je u inostranstvu a izgubio je upisni list. Izdaje ga jugoslavensko diplomatsko ili konzularno predstavništvo. *Popis posade*, je brodska isprava u koju su unjeta imena članova posade sa podacima u kom svojstvu je

pojedinaac zaposlen i uz koje uslove, koje kvalifikacije ima, te se evidentira ukrcaj i iskrcaj. Podatke u ispravu unosi lučka kapetanija, a u inostranstvu diplomatsko-konzularno predstavništvo SFRJ. Po zakonodavstvu SFRJ nije više obavezna svjedodžba o klasi. Međutim, u nekim drugim zemljama jest.

Po međunarodnim propisima i baš na temelju Međunarodne konvencije o zaštiti ljudskog života na moru (London 1960.) izdaju se ove isprave: *Svjedožba o sigurnosti putničkog broda* (eng. Passenger ship safety certificate), izdaje se putničkom brodu koji u pomorskom saobraćaju vrši međunarodna putovanja. *Svjedožba o sigurnosti konstrukcije teretnog broda* (Cargo ship safety construction certificate), kojom se dokazuje da je trup broda, mašinski uređaj i oprema trupa građena u skladu sa tehničkim zahtjevima sigurnosti plovidbe. *Svjedožba o sigurnosti opreme teretnog broda* (eng. Cargo ship safety equipment certificate), kojom se dokazuje da je brod propisano opremljen sredstvima za spasavanje, za plovidbu, signalizaciju i protupožarnu zaštitu. *Svjedožba o sigurnosti radiotelegrafije teretnog broda* (eng. Cargo ship safety radiotelegraphy certificate) kojom se dokazuje da je brod od 1600 BRT i više opremljen ispravnim radiotelegrafskim uređajem. *Svjedožba o sigurnosti radio-telefonije teretnog broda* (eng. Cargo ship safety radiotelephony certificate) za brodove od 300 — 1600 BRT. *Svjedožba o oslobađanju* (eng. Exemption certificate), kojom se brod po određenim uvjetima, karakteru i dužini putovanja može osloboditi od određenih zahtjeva koji su propisani po međunarodnoj konvenciji o zaštiti ljudskog života na moru.

Po Međunarodnoj konvenciji o teretnim linijama, 1966. g. izdaju se ove isprave: *Međunarodna svjedodžba o teretnoj liniji* (eng. International Load Line Certificate), kojom se brodu pod određenim uslovima konstrukcije trupa određuje i dodjeljuje nadvođe i linija maksimalnog gaza ljeti, zimi,

u slatkoj vodi i u tropskim predjelima. *Međunarodna svjedožba o oslobađanju od odredaba o teretnoj liniji* (eng. International Load Line Exemption Certificate), kojom se brod pod određenim uslovima konstrukcije trupa i karaktera i dužine putovanja oslobađa od obaveze posjedovanja međunarodne svjedožbe o teretnoj liniji.

Po nacionalnim propisima SFRJ izdaju se sljedeće isprave: *Svjedožba o sposobnosti broda za plovidbu* (eng. Certificate on the ships ability for navigation) izdaje se svakom brodu koji nije obavezan imati svjedožbu koje su gore nabrojene po Međunarodnoj konvenciji o zaštiti ljudskog života na moru, odnosno, koji plovi samo u Obalnom moru SFRJ. *Privremena svjedožba o sposobnosti broda za plovidbu* (eng. Temporary certificate of ships ability for navigation) kojemu se privremeno sužavaju ili proširuju granice putovanja u kojima je bio ovlašten ploviti, ili teretnom brodu kojemu se dopušta da privremeno prevozi putnike u granicama Obalnog mora SFRJ. Rok valjanosti ove svjedožbe je ograničen ali u nikojem slučaju ne može biti duži od roka valjanosti svjedožbe o sposobnosti broda za plovidbu. *Svjedožba o sposobnosti broda za pokusnu vožnju* (eng. Certificate on the ships ability for running the trial trip), kojom se utvrđuje da je novosagrađeni ili temeljito prepravljani brod uz određene zahtjeve sigurnosti sposoban da prije dobivanja redovitih brodskih dokumenata o njegovoj tehničkoj sigurnosti može izvršiti pokusnu vožnju. Ova isprava vrijedi 15 dana od dana izdavanja. *Svjedožba o baždarenju* (eng. Tonnage measurement Certificate) dokazuje neto i bruto registarsku tonažu broda. *Registar teretnog uređaja* (eng. Cargo gear Register) jest brodska knjiga kojom se dokazuje da je uređaj za krcanje i iskrcavanje tereta izrađen i ugrađen u brod po zahtjevima tehničke sigurnosti i u skladu sa zakonom o zaštiti na radu. Priloži ove knižice su uvjerenja o ispitivanju dijelova i opreme tog uređaja. *Knjiga pregleda i nadzora* (eng. The Survey and Control book), koja sadrži podatke o uređajima, sredstvima, opremi, kao i ponis brodskih isprava koje brod mora imati. U knjigu pregleda i nadzora organ koji vrši preled broda ili nadzor nad brodom unosi se podatke o izvršenom preledu ili nadzoru, navodeći kakve su mane ili nedostaci utvrđeni i kakvi su nalazi izdati radi njihovog otklanjanja u određenom roku.

Svi gore navedeni dokumenti (osim upisnog lista i popisa posade koje izdaje lučka kapetanija) izdaju se po Zakonu o ispravama i knjigama pomorskih brodova i plovila unutrašnje plovidbe i to: bilo na osnovu međunarodne konvencije o zaštiti ljudskog života na moru ili po nacionalnim propisima SFRJ, a izdaje ih Jugoslavenski registar brodova.

Brod koji vrši međunarodna putovanja, a bio je zagađen glodavcima (miševima i pacovima) mora imati *svjedožbu o deratizaciji*. Ako nije bio zagađen glodavcima, mora imati svjedožbu o oslobađanju od deratizacije. Ove svjedožbe izdaje nadležni organ sanitarne inspekcije. Brod koji ima radio-uređaj mora imati dozvolu za *brodsku radio-stanicu*.

Brodski dnevnik je dužan voditi brod od preko 50 BRT ili brod koji ima stroj s pogonom od preko 150 KS

bez obzira na tonažu. U brodski dnevnik unose se svakog sata podaci o pravom kursu, varijaciji, devijaciji, zanosu, kursa glavnog i kormilarskog kompasa, pravcu i jačini vjetrova, stanju mora uključujući i mrtvo more, pravcu valova, vidljivosti, barometru, temperaturi, vremenu i prevaljenom putu. Međutim, svakih 8 sati unose se podaci o stanju tankova i kaljuža, kao i o količini vode za piće, dok se svakih 12 sati unose podaci o procjenjenoj i izračunatoj poziciji na kojoj se brod nalazi, općem kursu i prevaljenom putu. Međutim, svakih 8 sati unose se podaci o stanju tankova i kaljuža, kao i o količini vode za piće, dok se svakih 12 sati unose podaci o procjenjenoj i izračunatoj poziciji na kojoj se brod nalazi, općem kursu i prevaljenom putu u nautičkim miljama i srednjoj brzini broda na sat. Brodski dnevnik vodi se za vrijeme plovidbe i boravka broda u luci i to svakog dana od 00 do 24 sata. Brodski dnevnik se ne vodi dok je brod u raspri. Brod koji dolazi iz inostranstva dužan je u roku od 24 sata po dobivenom slobodnom saobraćaju, podnijeti brodski dnevnik na uvid i ovjeru lučkoj kapetaniji, a brod koji stiže u inostranu luku diplomatskom ili konzularnom predstavništvu Jugoslavije u inostranstvu, ako ono postoji u luci dolaska broda. Brodovi koji plove između domaćih luka dužni su brodski dnevnik podnijeti na uvid i ovjeru poslije svakog izvanrednog događaja, a najmanje svakih 30 dana. *Dnevnik stroja* dužan je voditi brod od preko 50 BRT, sa strojem od preko 150 KS. U ovaj dnevnik unose se podaci o brodskom pogonskom uređaju i njegov pravljen rad, podatke o utrošku pogonskog materijala. *Zdrastveni dnevnik* dužan je voditi brod u dugoj i velikoj obalnoj plovidbi sa preko 400 BRT. U ovaj dnevnik unose se podaci o higijenskim prilikama na brodu, o zdravstvenom stanju članova posade i putnika, o obaveznom vakcinacijama i drugim poduzetim zdravstvenim zaštitnim mjerama. Radio dnevnik, dužan je voditi brod koji ima radio-uređaj. U ovaj dnevnik unose se podaci o vjestima primljenim i datim putem radio-uređaja i podaci koji su u vezi sa vršenjem radio-službe na brodu. *Knjigu tereta*, dužan je voditi brod od preko 500 BRT. U ovu knjigu unose se podaci o vrsti, količini, odredištu i smještaju tereta na brodu. *Zdrastveni list* (eng. Bill of Health), ovaj su list do donošenja međunarodnog sanitarnog pravilnika 1951. g. u Ženevi morali da imaju svi brodovi u međunarodnom saobraćaju. Od 1951. g. ova isprava nije više potrebna, ali zapovjednik broda, odnosno, brodski lječnik mora po upovljenju u luku da podnese Pomorsku zdravstvenu izjavu (eng. Maritime Declaration of Health), o zdravstvenom stanju svih lica na brodu i da pruži podatke o zdravstvenim uslovima na brodu za vreme proteklog putovanja.

Svaki član posade broda jugoslavenske trgovačke mornarice može se ukrcati ako ima *pomorsku knjižicu ili dozvolu* za ukrcaje. Pomorsku knjižicu moraju imati svi jugoslavenski državljani ukrcaji kao članovi posade broda jugoslavenske trgovačke mornarice u službi palube, službi stroja, službi veze i u općoj službi kao kuhari i konobari, (sobari). a dozvolu za ukrcaje ostali članovi posade takvog broda (brijači, muzičari itd.) kao i strani državljani i osobe bez državljanstva.

Po najnovijim propisima o prevozu žita po već citiranoj međunarodnoj konvenciji iz 1960. g. brod koji prevozi žito mora imati uvjerenje o sposobnosti za prevoz žita, uz koji su priloženi i podaci o stabilitetu u vezi sa uvjetima krcanja i slaganja sipkog tereta.

Konačno prema istoj konvenciji 1960. god. za nuklearne brodove predviđene su dvije svjedožbe o sigurnosti nuklearnog broda i svjedožba o sigurnosti nuklearnog teretnog broda.

Prestao je važiti Pravilnik o plovidbi na Dunavu 1951. Danas po nacionalnim propisima SFRJ na osnovu Zakona o ispravama i knjigama pomorskih brodova i plovila unutrašnje plovidbe postoje: *Uvjerenje o sposobnosti plovila za plovidbu* (Attestation on the craft's ability for navigation) — isprava na osnovu koje Kapetanija pristaništa izdaje plovilu »brodsko svjedočanstvo«. *Privremena svjedožba o sposobnosti plovila za plovidbu* (Temporary certificate on craft's ability for navigation) — Za istu svrhu kao pomorskim brodovima. *Svjedožba o sposobnosti plovila za pokusnu vožnju* (Certificate on the craft's ability for running the trial trip). *Svjedožba o baždarenju* (Tonnage measurement Certificate). *Registar teretnog uređaja* (Cargo gear Register). *Knjiga pregleda i nadzora* (The Survey and Control book) sa odgovarajućim sadržajem i za istu svrhu kao pomorskim brodovima.

